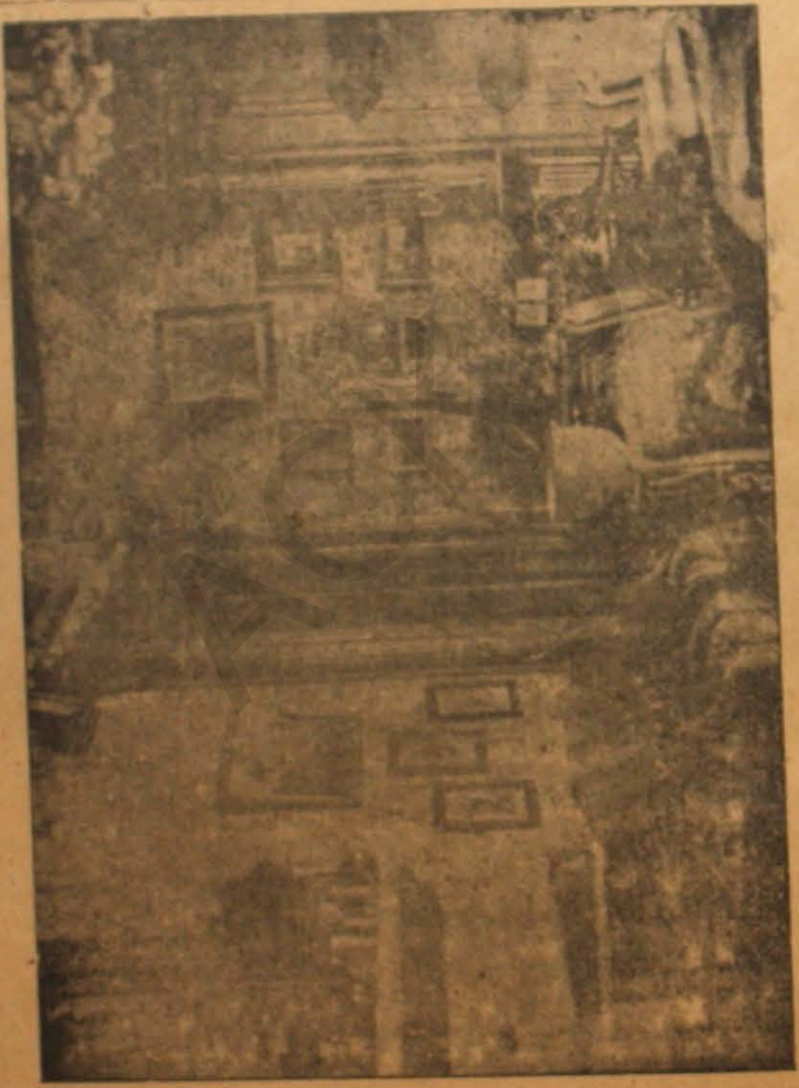
امان افغان

۱۳۳۷ ع

(سال دوم)

شمارهٔ (۱)

فهرست مندرجات

صحیفه (۱) (سال دوم) نمارهٔ (۱)

قیمت سالیانه
دارالسلطنهٔ کابل ۷
روپیه کابلی
در اطراف داخلهٔ مملکت
۱۱ روپیهٔ کابلی
در خارج مملکت
۱۳ روپیهٔ کابلی .
(به هر هفته یکبار)
(نشر میشود)
قیمت یك نسخهٔ آن
در کابل ۸ پیسه میباشد
(اوراق که درج نشود)
(اعاده نمیشود)

امان افغان

۱۳۳۷

(سر محرر)
(پاینده محمد)
(فرحت)

ادارهٔ خانه
در افغانان کابل
(همه امورات تحریریه)
(به ادارهٔ خانه)
بنام مدیر
(فرستاده میشود)

(دورهٔ امن وامان پاینده باد)
(فرحت افغانیان پاینده باد)

تاریخ شمسی ۲۳ جوزا ۱۳۰۰ تاریخ قمری ۶ شوال المکرم ۱۳۳۹
تاریخ انگریزی ۱۲ جون ۱۹۲۱ عیسوی

سپاس گذاری به آغاز سال دوم امان افغان

بایکجهان بشارت :

بهجت نگاریهای قلم بیانش رقم، ستایش انشای حضرت سخن آفرینیست :- که حروف الواح السنه، جز کلمات ستایشش باطل است. ونقوش صحایف قلوب، غیر از تحریر صفاتش زایل. مرغ ناطقه بر شاخسار زبانها، بسمل آهنگ پرواز ثنا خوانی اوست، طایر باصره در آشیان دیده‌ها برشته پای حیرت بی نشانی او.

وفرحت آهنگی صریر خامه عجز ازمزمه،

نواساز درود مسلسلیست :- که قانون (لولاک لما خلقت الافلاک) بمحفل هستیش بلند آوازست، وارغنون (هذا رحمة للعالمین) بزم اخلاقش ترصدا. کلام حق را بازبان حقایق ترجمانش اختلاط آب و گوهر جمال مطلق را بانگاه حقیقت بیناهش، تعلق نور ونظرات، براهل بیت عظامش که چراغ انجمن حقیقت اند. صلواة میفرستیم وبر اصحاب کرامش که محی عالم اسلام اند، تحیات میکوئیم — بعد ازدعای سر ، ، دوام سلطنت پدر تاجدار غازی عرفان پرور ترقی خواه خود (اعلحضرت امیر امان الله خان

که ذات شاهانه اتمه بگانه غمخوار ملت نجیب
اسلام است ، بعرض مطلب میپردازیم :—
... که رقمطراز دیوان مشیت خامهٔ ماجرانگار مارا بردوام تحریر این گرامی نامهٔ وطنیهٔ (امان افغان) موفق گردانید که سال اول آنرا بانجام رسانیده بسطر صفحات این نسخه که نمارهٔ اول سال دوم آن در شمار است ومارا بتحریرش بسا افتخار ، میپردازد وتیمناً آغاز سخن را باشاعهٔ این خبر فرحت اثر ، که بهجت افزای دلهای محزون مهموم عالم اسلام است ، مینماید :—

بجنون در نمارهٔ (۳۴) سال اول (امان افغان) بعنوان ادبی بشرح (زبان حال کعبهٔ مکرمه) پرداخته ، ودلهای قارئین باتمکین خود را اثر اندود وغمگین ساخته بودیم (اکنون که وقت خوشدلی دوستان رسید) شکر میگذاریم که نالهٔ زار من اثر بخشید ، وزبان زد گوش خراشیها نگردید

بشارت

بر ظاهر است که مکهٔ مکرمه ومدینهٔ منوره اراضی مقدسهٔ حجاز وحیات دینی عالم اسلام مربوطست . هرگاه این اماکن مقدسه اسلامیه آزاد مطلق نباید ، وزیر حمایهٔ دول اجنبی در آید ، غالباً از چنان دردهای وجدان سوز ایمان گداز جانکاهی برای عالم اسلام درشمار است ، که نمیتوان بشرحش پرداخت جز اینقدر ، که بگوئیم تا یک فردی ازافراد مسلمان را سر درتن ، وجان در بدن باشد ، دل از کین عاملین اسارت اندیشش بهیچ وجه نمیتوان پاک ساخت

خصوصاً درین احیان که دولت برتانیای عظمی بادولت مستقلهٔ افغانستان باستحکام روابط دوستی جاهد است روز نامهٔ دیلی تلگراف لندن بانتشار چنین مقاله هیجان آوری مبادرت ورزیده بود یعنی دولت برتانیا بمقابل یک عطیه میخواهد روابط خارجیهٔ حجاز را بدست خود بگیرد .

چون ذاتاً دولت علیهٔ مستقلهٔ افغانستان مدافعهٔ مسئلهٔ اماکن مقدسهٔ حجازیه را تا به آخرا درجه یکی از وظایف مهمهٔ حیاتیه دینیه خود عد مینماید تأثیر خیلی ناگواری را حس نمود زیرا که وزیر با تدبیر خارجیهٔ دولت علیهٔ متبوعهٔ ما جناب جلالتمآب سردار اعلی محمود خان طرزی در هنگامیکه بریاست هیئت سفارت افغانی بمنصوری سرگرم مذاکرات بودند کوششهای زیادی باهیئت عالیهٔ وفد برطانوی در مدافعه خلافت

شده است که دوستدار اظهار بدارد که درین بیان هیچ صداقت نمیباشد و دولت بهیهٔ برطانیه هیچ ارادهٔ ندارد جویای این شود که روابط خارجه حجاز تابع ضبط برطانوی باشد فقط

حقیقتاً کنون سیاستی راکه دولت بهیه برطانیای عظمی بامداد فکر رسا سنجیده وعاملهای منافع داخلی ، وخارجی خود را اندیشیده اند :— بسیار شایان تقدیر وسزاوار تحسین است . ونیز خیالات انصاف پرورانهٔ امن کارانه شان را مجدداً باینطرف دعوت مینمائیم .

یقینست باندک دقت پوره دریابند که باعالم اسلام چه معامله باید کرد وخاطر اینقوم حقوق شناس را بازچسان بدست آورد زیرا درهر وقت دوستی اسلام برای دولت بهیهٔ برطانیا باعث ترقیات روزافزون وکامیابی های گوناگون متصور بوده است .

وبارها بامداد مسلمانان ، عالم عالم ، کارهای باشرف را پیش برده ، وبتوسط اینقوم جهان جهان ثروت بدست آورده است . اگرچه از سیاسی دانی ، ومآل اندیشهای دولت سیاست بنیاد برطانیا دور بود که دربدل آنهمه حسن معاملات بخیال تخریب عالم اسلام پرداخت ودلشکنی اینطایفه را بی آنکه فایده دران مترتب باشد مطمح نظر ساخت . اما اکنون دولت بهیهٔ برطانیه بنواقص اینمسئله پی برده بار دیگر باینطرف روی توجهش را آورده بهر قدر امروز که بمواد مضره اش دقت مینماید ومنصفانه باصلاحش بذل توجه میفرماید یقین شد که آن مسئله غیر از سهو اشتباهی سیاسی نبود ومعاندت دران هیچ دخلی نداشت ، درآینده نیز منتظرم که با کدام درجه باصلاح این قسم نواقص خواهد پرداخت .

حوادث داخلیه

عدالت گستریهای اعلیحضرت غازی

نگارندهٔ محترم ما مینویسد .

بقرار پروغرام مقرره ، ذات شاهانه اعلیحضرت غازی بایام معینه برای دادرسی ستمرسیدگان ملت ، رونق افزای وزارت جلیلهٔ عدلیه میشوند چون دائماً برای تسهیل کارها وبهبودی حال رعایای صادقه خویش جاهدانه مساعی جمیله بکار میبرند کنون دو قاعده که از قوانین عدالت متباعد داشت ورعایا را بناحق خساره اندوز مینمود ازدیوان عدالت مسترد نموده حکمش را باطل فرمودند

قاعده اول — اگر شخصی بمحله یاقریه قتل میرسید ، ورثهٔ مقتول دعوی قتل مورث

خودرا بالای شخص معین از غیر مقتل بیندو، و بشرع ابود ثبوت نیتوانست وشرعاً برشخص متهم قتل الزام واقع نمیشد مناصفه دیت بطور جریمه از سکان چهار اطراف مقتل گرفته میشد .

(۲) درصورتیکه ورثهٔ قتیل دعوی قتل را بر شخص معین ازاهل مقتل مینمود وبشرعی ثبوت نمیتوانست ، ورجوع بدعوی دیت ، هم نمیکرد :ــ همچنان نصف دیت از ساکنین آنجا ازجرآ تحویل خزانه میشد

(امان افغان) ازحضرت خالق اکوان طول عمر ودوام سلطنت اعلیحضرت غازی پدر تاجدار افغان را نیاز دارد . تازیر سایهٔ عطوفت پیرایه ، ویمن مساعی عدالت پرورانهٔ ذات شاهانه اش ظلمت ظلم وآثار بدایع بکلی از وطن مقدس ما پاك وزایل کردد ــ

وورود دوستانه

روز پنجشنبه (۵) جوزا بساعت (۲) جناب روزن برك سر کاتب سفارتخانه دولت اشترا کیه جمهوریهٔ روسیه بمعیت جمعیت خود بدارالسلطنه رخت آسایش کشادند

خبرهای تلگرافی

(مورخهٔ ۲۹ مئی سنه ۱۹۲۱ مطابق ۹ جوزا سنه ۱۳۰۰ شمسی)

یك پیغام پیکن (دارالسلطنهٔ چین)

مظهر است :ــ ازروی معاهدهٔ جرمنی و چینائی ، جرمنی به تنسیخ امتیازات خارجیهٔ خود درچین ، رضامند شده و ایفای تکلیفات خودرا که ازروی معاهدهٔ وارسیلز ، چینائی ها براوحق دارند ، بذمهٔ خود می کیرد ــ مصارف چین را که برای نفری جرمنی در زمان جنك نموده باشد، جرمنی ادا خواهد کرد وتاوان جنك را نیز میدهد لیکن معلوم نیست که چه مبلغ برای چین خواهد داد ؟

تقریر براشند درفرنج چمبیره (نام یك اوتاق است) ، فرانس اجرای خلوصانهٔ معاهده را می خواهد ، در برطانیه یك اطمینان خوب پیدا کرده است . صدر اعظم درین تقریر خود رفع نمازهای سابقهٔ خودرا (که یعنی مسئله بالائی سلیشیائی در بین متحدین محتمل تولید اختلافات شدیده است) نموده اظهارداد ــ فرانس می خواهد جرمنی مثل قول خود فعل

خود را نیز خوب ساخته درابتری وضعیت ممالك متنازع فیه ساعی نباشد . این وضعیت معتدلانهٔ براشند درحق جرمنی ، یکی از علامات نهایت امید افزاء خیال کرده میشود

عالم اسلام

(هندوستان)

(ملاقات مهاتما کاندهی باوایسرای هند)

مهاتما کاندهی کیفیت ملاقات خودرا که باوایسرای نموده دریك جلسهٔ عام چنان اظهارمیدارد :ــ

وایسرای هند سخنان مرا بتحمل شنید لکن نتیجه اش را نمی توانم کفت که خوب خواهد بود یا ...... من مطالبات جماعهٔ خودرا ووایسرای مشکلات حکومت خودرا درمیدان ظهور آورد ــ فی الحال اینقدر کفته میتوانم که اکر ما مردم اظهار ایثار نفس خود را نسبت بوطن خود نموده تشدد نکنیم البته سوارِاج را درعرصهٔ یکسال حاصل خواهیم نمود

بعدازین ، لاله لاجپت رای نطق ایراد نموده کفت :ــ اکر مابین وایسرای ومهاتما کاندهی چنان معاهده مرتب شودکه مطالبات تارکان موالات ایفا شود مامرکز آن معاهده را منظور نخواهیم کرد ــ

پندت مدن موهن مالوی بلاله جپت رای کفت که سخن فوق را قدری شرح بدهید ! حالالهٔ موصوف بجواب کفت اکر مهاتما کاندهی مطالبهٔ سواراج را نکند و بران قائم ایستاده نشود ما معاهده اورا قبول نخواهیم کرد !

(پایونیر)

(رای یك جریدهٔ انکلیسی)

ازملاقاتهای مهاتما کاندهی که همراه وایسرای هند چند دفعه صورت وجود بندید کویا دروازهٔ بحث وتفحص مستقبل معاملات هند باز کردیده است وهرشخص اظهار خیالات خودرا کرده می تواند ــ

اخبار همعصر ما (اندی پندنت انکریزی) دربناب مضامین متسلسل شائع نموده در آخرش می نویسد :ــ

بایددرمین بریطانیای عظمی وهندوستان عهد نامهٔ تحریر وامضا شودکه بردفعات ذیل مبنی باشد :ــ

(۱) هندوستان برای تنظیم مدافعت هرکونه فوجی آزاد باشد، بریطانیا بایددرین معامله برای هندوستان ازروی دادن افسر ومشوره ، امداد نماید ــ

(۲) لازم است که فی‌الحال یك فوج هندوستانی ها بسر کردگی افسران خود شان . بتعداد یك لك نفر تیار شود —

(۳) برای فرستادن سفرای هندوستان در ممالك خارج، باید هندستان آزاد کامل باشد

(٤) پروغرام تنظیم مدافعت انجین باشد که در ظرف یك وقت معلوم تکمیل آن کرده شود —

(٥) بر اختتام این میعاد ، باید حکومت مملکت بدست آن چنان مردم منتقل شود که خوشی باشندگان مملکت مذکور بر اشخاص منبور حاوی باشد —

از صورت این معاهده چنان معلوم می‌شود که درجهٔ سیاست هندوستانی‌ها بچقدر علویت رسیده است و تا کدام حد تغیر دادن سیاست حکومت موجوده ، ضرور فهمیده می‌شود

(وکیل ۲۸ می)

(ترکیه)

مجلس ملی انگوره

لندن ۲۸ ثور — از تقریر جرنیل فوزی پاشا بر منصب و عهدهٔ وزیر خارجیه انگوره معلوم میشود که انتها پسندان ترکیه در انگوره رسوخ و غلبه دارند —

از روی یك پیغام قسطنطنیه معلوم شد که فوزی پاشا سر کردهٔ جماعهٔ مندوبین مجلس ملی انگوره است که طالب جدا ساختن اناطولیه میباشد از استنبول ، در صورتیکه برای اناطولی آزادی کامل سیاسی و ملکی حاصل کنند — مجلس ملی انگوره در معاهده هائی که بکر سامی بی در لندن (همراه فرانس و ایطالیه) امضا نموده بود ، چنان ترمیمات تجویز کرده‌اند که گویا معاهده‌های مذکور را کاملاً از اعتبار میساز ند !

پیروان غازی مصطفی کمال پاشا بر علیه برطانیه عناد شدید دارند — اطلاع رسیده که کرنیل رالنسن نام برادر لارد رالنسن سپه سالار هند که ۱۸ ماه پیشتر همراه یك وفد فوجی به قفقاز رفته بود ، در ترکیه باز دستگیر شد

یك پیغام استنبول ظاهر میکند که ترکان (استنبول) برین فیصلهٔ دول متحده مطمئن‌اند که استنبول و درهٔ دانیال و بحیرهٔ مارمو را بدوران جنك حاضرهٔ یونان و ترکان غیر جانبدار باشد

پاینیر

(فتوحات ترکان)

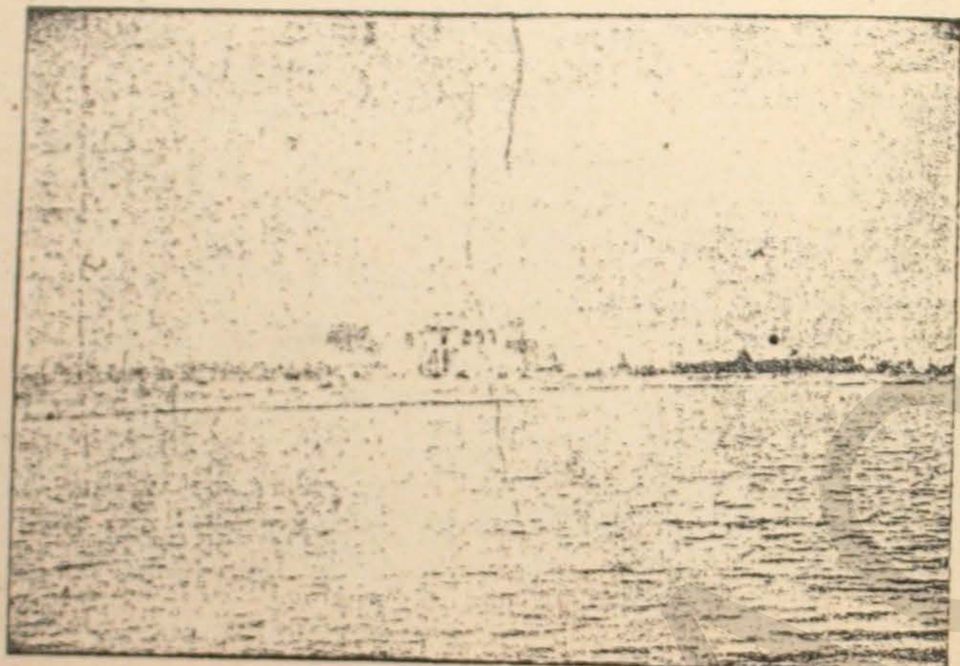
نامه نگار آستانا می‌نویسد :—

افواج ظفر موج کمال پاشا به کمال شوق و جرأت بر افواج یونانی حمله نموده ایشان را مجبور به هزیمت ساختند افواج

یونان اراده داشتند که بر خط حرب (واقع مقام اینجونونی) جمع آوری نموده بر ترکان حمله آور شوند لیکن ترکان بهادر بر شیشهٔ عزم شان سنك یأس زده ایشان را نگذاشتند که بر خط حرب مقامات مذکور جمع شوند بلکه ایشانرا بطرف مشرقی مقام (بروسا) پسپا نمودند

از ضروب کاری ترکان که بر میسرهٔ فوج یونان بود یونانیان مجبور شده حرکت سمت میمنه را اختیار کردند —

از اعلان مصطفی کمال غازی معلوم میشود که عسکر غیور ش تمام افواج یونان را شکست داد . چهار هزار یونانیان را که

قصر سعادت حصر سراج الامارت واقع شهر جلال آباد

در بین شان یکصد و بجاه افسر هم بودند مقتول و مجروح ساختند واقفان فنون حربی خوب میدانند که ازین شکست افواج یونانی . برای یونان نقص عظیمی رسیده است وا گر دول متحده بهمراه یونان مداخلت نمایند و یا در بین فریقین متحارب ، صلح را در روی کار نیاورند البته که شکست کامل یونان امر یقینی پنداشته میشود چراکه ازین شکست احوال یونان ابتر شده است و جزیره‌های اسمرنا (واقع بحره مارمورا) را برای ترکان رها نموده برای ترکان احرار گویا موقع کامیابی را

دادند بهر حال حالات موجودهٔ یونان یك پیش خیمه فتح عظیم کمال پاشا تصور میشود .

(تحفه هند ۲۵ می)

(قبضهٔ ترکان برقلعهٔ زیتون)

خبرهای که بذریعهٔ ارمنی‌ها به لندن رسیده معلوم میشود که جمعیت کمال پاشا بذریعهٔ توپخانهٔ کوهی برقلعه زیتون ارمنی ها متصرف شدند —

(استعفای وزارت انقره)

قسطنطنیه ۲۲ می [۲ جوزا] از قسطنطنیه رپورت شده که کابینه انکورا بسبب بعضی اختلافات کشنرفوجی مستعفی شده است ورفعت پاشا (کماندان افواج جنوبی اناطول) به صدارت قونصل کشنرها ویوسف کمال (سفیر ترکی درمسکاو) به کشنری امورات خارجه منتخب شده‌اند بالتبکه حکومت قوم پسند اضافه تر بسوی میسره مائل وبهمراه ماسکو اتحاد محکم کرده میشود ازانقره رپورت رسیده که کرنیل رالنسن (بزیر حراست) بطرف ارض روم فرستاده شد وبیست ویك قیدی ترکی ازمالتا رسید — (پاینیر ۲۷ می)

(حادثات مصر)

لندن ۲۳ می (۳ جوزا) بیغام اسکندریه وقاهره مظهر است .

افواه است که کدام یونانی یك مصری راهلاك نموده بنابران اهالی مصر بریونانیان ودیگر یوروپیان حمله نموده بسیاری را هلاك وزخمی کردند چنانچه تمام شب آن روز زخمیان درشفا خانه‌ها برده میشدند

مردم غرفه های دکانهارا شکستانده کاروبار را معطل نمودند اهالی یورپ درصدر مقام جمع شده گفتند که یاامان بدهید ویااجازه بدهید که خودمان حفاظت خودرا بکنیم کسی حرف شان‌را نشنیده فیرهای تفنك کردند — طلبا ومصریان بریوروپین ها حمله نموده متعددی راکشته وبسیاری‌را زنده سوختاندند — درین گیر ودار (۲۳) نفر هلاك و (۱۳۰) نفر زخمی و(۵) نفر یوروپین مقتول و (۲) نفر آن مجروح شدند .

:خبرمابعد که ازوزارت خارجیه رسیده حاکیست :— دراسکندریه چهار ودرقاهره سه نفر هلاك ودیروز درمصر بیست وچهار فوجی زخمی شدند —

(پاینیر ۲۷ می)

فرنگستان

(مجلس عالیهٔ دول متحده)

۹ جوزا دیروز روبه جراید فرانسوی درباب نطق لائد جارج راجع به مسئله سایلیشیا قدری اصلاح یافته بود ، مگرچونکه نامبرده همراه نمایندهٔ رایتر ملاقات نموده رای وخیالات خود را اعاده وتکرار نمود ، جراید مذکور خیال میکنند که اعادهٔ خیالات او ، آن وضعیت سیاسی را که ازباعث نطق او پیدا شده بود ، بیشتر پیچدار ساخته !

یك اخبار میگوید که لائد جارج حسیات جراید فرانسوی را مجروح ساخت !

یك جریدهٔ دیگر میگوید که لائد جارج حق دارد که درباب سلیشیا باخیالات فرانس اتفاق نکنند مگر برایش لازم بود که خیالات خود را بواسطهٔ مکتوب های سیاسی اظهار می نمود نه بواسطهٔ نطق های اعلانیه تاحال تاریخ انعقاد مجلس عالیه دول متحده مقرر ومعین نشده ! صدر اعظم فرانس میگوید که تازمانیکه مسئله سلیشیا فیصله نشود ، فرانس وکلای خود را درمجلس مذکور نخواهد فرستاد — مجلس مذکور در بولون منعقد خواهد شد .... ایطالیه رضامند است که درین مجلس شریك کرده — امریکه نیز سفیر خودرا که درلندن متعین است اجازت داده که فقط برای حفاظت مفاد امریکه در مجلس عالیه دول متحده شریك شود — (پاینیر)

(نفاق مابین بریطانیا وفرانس)

مسئله سلیشیا (حصه شمالی جرمنی) پیچدار شد چنانچه ایطالیا و بریطانیا تیار هستند که آن حصص را که جرمنی ها منظور دارند بجرمن بسپارند مگرفرانس مخالف این رای ثابت شده است :— صدر اعظم بریطانیا دریك نطق خود گفت :— باید ما حق جرمنی‌را بقرارمعاهده صلح برایش بدهیم واگر باغیر ن پولیند را سزا ندهیم امن اوروپا به تهلکه خواهد افتاد — اگر خود مامعاهدهٔ صلح‌را بنظراحترام نه‌بینیم آیا چه حق داریم که معاهده را برجرمنی محترم بشماریم — اگرامن اروپا بازخراب وبرهم شود نمیدانم که حشر دنیا

چه قسم خواهد بود — درینباب بسیار مشوش ومدهوشم چرا که عزت ومحافظت ما برین امر وابسته است که ما بر معاهدهٔ صلح عمل پیرا شویم خواه مطابق خیال ما باشد یانه، این امر بسیار غیر منصفانه است که جرمن را حکم خلع اسلحه داده شود وبرایش اجازه نباشد که در علاقه خود که حقدار هم باشد صلح وامن قائم نکند —

جرائد انکلیسی تماماً طرفدار صدر اعظم بریطانیا بوده نطق فوق را حق پسندانه ومنصفانه قرار میدهند لیکن اخبارات فرانس می نکارند که نطق مذکور بر فرانس اثرات مهلکه ناك می اندازد وبریطانیا خیال دارد که تمامی قوای خود را درحق جرمنی صرف کرده در سلیشیا خواهشات جرمنی را کاملاً پوره بکند - سبب نفاق بریطانیا اینست که فرانس نسبت بخیال بریطانیا که درباب قیام امن جرمن بود در سلیشیا، مخالفت نموده افسران فرانس علناً اظهار می نمایند که اگر جرمنی فوج خود را در سلیشیا داخل کند فرانس آن را یك امر معاندانه پنداشته بر جرمن حمله نموده علاقه روهر را اشتمال خواهد داد

علاوه برین تمام جرائد فرانسوی می کویند که جرنیل انکریزی بدون رضا ومشورت فرانس (حسب هدایت وتعلیمات حکومت خود) اراده دارد که شهرهای (دوسلدوف) ودوویسبرك، وروهرورت جرمنی را که بعد از متارکه کرفته شده بود، تخلیه نماید زیرا جرمنی شرائط دول متحده را منظور کرده است - نیز بریطانیا اراده دارد که قیودیکه بر سر کرکات جرمنی درین ایام عائد شده بود آنرا کاملاً منسوخ بکند بسبب تصفیه اختلاف ونفاق فوق، مجلس عالیهٔ دول متحده منعقد خواهد شد:

(پاپونیر)

(انقلاب پرتکال)

لندن ۳ جوزا - خبر برقی لزبن (دار السلطنه پرتکال) مظهر است: —

کابینه پرتکال بسبب انقلابیکه از دست غیر شاه پسندان برروی کار آمد، مستعفی شد - معلوم می شود که فوج جمع شده متفقاً خواهان استعفا کردیدند - در شهر امن است

(پاپونیر ۲۷ می)

در چهاپ خانه حروفی دار السلطنهٔ کابل طبع کردید

(سرمحرر پاینده محمد)